

Ομιλία Πρ. Προέδρου κ. Προκόπη Παυλόπουλου

Η διαχρονική προκλητική παραβατικότητα της Τουρκίας κατά την εφαρμογή της Συνθήκης της Λωζάνης: Το ζήτημα των Μειονοτήτων

Προκόπιος Παυλόπουλος, τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Πρόλογος

Αποτελεί κοινό τόπο, ιδίως σε διεθνές επίπεδο, ότι η Ελληνική Θράκη παρέχει ένα άκρως αντιπροσωπευτικό παράδειγμα και για το πώς αντιλαμβάνονται Ελλάδα και Τουρκία, αντιστοίχως, την πιστή εφαρμογή της Συνθήκης της Λωζάνης, ιδίως ως προς το ειδικό εκείνο τμήμα της, το οποίο αφορά την ρύθμιση του ζητήματος των Μειονοτήτων που υπήρχαν στις δύο Χώρες, κατά τον χρόνο σύναψής της.

Α. Και για την ακρίβεια, η Ελλάδα έχει αποδείξει – και αποδεικνύει καθημερινώς, ως μέλος της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ότι γενικώς, κατ' εξοχήν δε στην περιοχή της Ελληνικής Θράκης, σέβεται στο ακέραιο τις ως άνω ρυθμίσεις της Συνθήκης της Λωζάνης. Όλως αντιθέτως, η Τουρκία εκπροσωπεί το απεχθές, από πλευράς Διεθνούς Δικαίου, παράδειγμα της πλήρους περιφρόνησης της Διεθνούς Νομιμότητας και σε ζητήματα Μειονοτήτων, όπως προκύπτει και από την συμπεριφορά της μετά την σύναψη της Συνθήκης της Λωζάνης, έναντι της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας στην Κωνσταντινούπολη και αλλού, με βάση τα όσα εκτίθενται κατωτέρω. Τα παραδείγματα, τα οποία παρατίθενται ενδεικτικώς στην συνέχεια, αρκούν για να καταδείξουν ευκρινώς την αλήθεια του προμνημονευόμενου συμπεράσματος.

Β. Για την πλήρη κατανόηση των παραδειγμάτων τούτων είναι ανάγκη να διευκρινισθεί, εκ προοιμίου, ότι το ειδικό τμήμα της Συνθήκης της Λωζάνης περί Μειονοτήτων προέβλεπε την ανταλλαγή των Μειονοτήτων, με την έννοια της αμοιβαίας μετεγκατάστασης Τούρκων υπηκόων, Ελληνικού Ορθόδοξου Θρησκέυματος, στην Ελλάδα και Ελλήνων υπηκόων, Μουσουλμανικού Θρησκέυματος, στην Τουρκία. Όμως, η Συνθήκη της Λωζάνης εξαίρεσε ρητώς από την ρύθμιση αυτή από την μια πλευρά τους Μουσουλμάνους μόνιμους κατοίκους της Δυτικής Θράκης και, από την άλλη πλευρά, τους Έλληνες μόνιμους κατοίκους της περιφέρειας της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπωνήσων και των Περιχώρων, εγκατεστημένων στην Τουρκία προ της 30ής Οκτωβρίου 1918. Από την ίδια την διατύπωση των προαναφερόμενων διατάξεων της Συνθήκης της Λωζάνης προκύπτει, με αδιαμφισβήτητη ευκρίνεια, ότι στην μεν περίπτωση των Μουσουλμάνων της Δυτικής Θράκης πρόκειται περί αμιγώς «Θρησκευτικής Μειονότητας». Ενώ, στην περίπτωση των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπωνήσων και των Περιχώρων, πρόκειται για αμιγώς «Εθνική Μειονότητα».

Ι. Η συμπεριφορά της Ελλάδας.

Σε ό,τι αφορά την Μουσουλμανική Μειονότητα της Δυτικής Θράκης – η οποία, ως σημειωθεί, περιλαμβάνει και Πομάκους, καθώς και Ρομά – η Ελλάδα έχει συμπεριφερθεί κατά τρόπο πλήρως σύμφωνο με την Συνθήκη της Λωζάνης αλλά και με το εν γένει Διεθνές Δίκαιο, ως προς τα κάθε είδους Δικαιώματα των Μειονοτήτων, θρησκευτικά ή μη. Εξ ου και η Μουσουλμανική Μειονότητα της Δυτικής Θράκης όχι μόνο δεν έχει απομειωθεί αλλά, όλως αντιθέτως, ευημερεί και αυξάνεται, αφού από τα 110.000 μέλη κατά το 1923 – χρόνο σύναψης της Συνθήκης της Λωζάνης – σήμερα αριθμεί περί τα 130.000 μέλη. Τα όσα δε ισχυρίζεται περί του αντιθέτου η Τουρκία, όσον αφορά τα ζητήματα των Μουφτήδων και του δικαιώματος αυτοπροσδιορισμού, είναι παντελώς έωλα, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, και από τα εξής:

A. Το καθεστώς του Μουφτή.

Το νομικό καθεστώς του Μουφτή διέπεται πλέον από τις διατάξεις των άρθρων 137 επ. του ν. 4964/2022 (ΦΕΚ, Α', 30.7.2022), με τις οποίες επήλθε ουσιώδης εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και λειτουργίας των Μουφτειών Θράκης. Όπως συνέβαινε και κατά την προϊσχύσασα νομοθεσία, έτσι και κατά τις διατάξεις του άρθρου 143 παρ. 3 του ως άνω νόμου ο Μουφτής είναι δημόσιος υπάλληλος. Και μάλιστα δημόσιος υπάλληλος που κατέχει θέση προϊσταμένου γενικής διεύθυνσης.

Ειδικότερα, κατά τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 4964/2022, ο Μουφτής διορίζεται με προεδρικό διάταγμα, εκδιδόμενο ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (άρθρο 156).

α) Του διορισμού αυτού προηγείται δημόσια προκήρυξη (άρθρο 151), σύνταξη καταλόγου υποψηφίων (άρθρο 152) και διατύπωση απλής αιτιολογημένης γνώμης – χωρίς συγκριτική αξιολόγηση – για τα προσόντα, κωλύματα, ασυμβίβαστα και την επάρκεια των υποψηφίων, από Συμβουλευτική Επιτροπή εκ 33 μελών, Ελλήνων πολιτών της μουσουλμανικής μειονότητας Θράκης (άρθρα 153-155). Ο Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων επιλέγει, κατά διακριτική ευχέρεια, τον Μουφτή μεταξύ των υποψηφίων, ως προς τους οποίους γνωμοδότησε η αρμόδια Συμβουλευτική Επιτροπή.

β) Ο Μουφτής δεν είναι μόνο θρησκευτικός λειτουργός. Είναι και δημόσιος λειτουργός, ο οποίος κατά τις διατάξεις του άρθρου 146 παρ. 8 έχει συγκεκριμένη δικαιοδοσία, επί διαφορών που εισάγονται ενώπιόν του, εφόσον το ζητήσουν τα διάδικα μέρη, αποδεχόμενα και την εφαρμογή του ιερού μουσουλμανικού νόμου για την επίλυσή τους. Πρόκειται κυρίως για διαφορές οικογενειακού και κληρονομικού δικαίου, ειδικότερα δε για διαφορές επί γάμων, διαζυγίων, διατροφών, εποπτειών, κηδεμονιών, χειραφεσίας ανηλίκων, ισλαμικών διαθηκών και εξ αδιαθέτου διαδοχής. Οι δικαιοδοτικής φύσης αποφάσεις του Μουφτή πρέπει, για να παράγουν δεδικασμένο και εκτελεστότητα, να κηρυχθούν προηγουμένως εκτελεστές από το Μονομελές Πρωτοδικείο της περιφέρειας που εδρεύει ο Μουφτής.

Από το γράμμα και το πνεύμα των προμνημονευόμενων διατάξεων προκύπτει

ότι μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων του – κατά βάση θρησκευτικής φύσης- ο Μουφτής εξακολουθεί ν' ασκεί, εντός της Ελληνικής Έννομης Τάξης, και δημόσιου δικαίου καθήκοντα, και για την ακρίβεια καθήκοντα δικαιοδοτικής υφής – καθήκοντα «ιεροδίκη»- ανάλογα μ' εκείνα των τακτικών δικαστηρίων. Άρα, ως προς αυτά τα καθήκοντα ο Μουφτής είναι όργανο του Ελληνικού Δημοσίου, το οποίο ασκεί δημόσια εξουσία.

α) Κατά τούτο ορθώς ο Μουφτής διορίζεται, επί θητεία (πενταετή), υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων των άρθρων 143 επ. του ν. 4964/2022, κατά τ' ανωτέρω. Αυτό δε είναι απολύτως σύμφωνο με το Σύνταγμά μας αλλά και με το Διεθνές Δίκαιο, το οποίο έχει καταστεί μέρος της Ελληνικής Έννομης Τάξης. Πραγματικά, στην θεωρία αλλά και στην πράξη του Δημόσιου Δικαίου γίνεται καθολικώς δεκτό, ότι τα όργανα του Δημοσίου, τα οποία ασκούν οιασδήποτε μορφής δημόσια εξουσία, διορίζονται από τις κατά νόμο οριζόμενες αρχές. Μόνο δε μέσω της πράξης διορισμού τούς εκχωρείται νομίμως το μέρος δημόσιας εξουσίας, το οποίο μπορούν ν' ασκήσουν. Συνακόλουθα, η πράξη διορισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, αφενός οριοθετεί επακριβώς την έκταση της παραχωρούμενης στα όργανα αυτά δημόσιας εξουσίας και, αφετέρου, τα νομιμοποιεί ως προς την κατά το Σύνταγμα άσκησή της. Εκλογή οργάνων του Δημοσίου είναι κατά το Σύνταγμα νοητή και επιτρεπτή μόνο στο πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας σωματειακής μορφής νομικών προσώπων δημόσιου δικαίου – κλασικό παράδειγμα οι Δικηγορικοί Σύλλογοι και άλλοι, ανάλογης υφής, επαγγελματικοί σύλλογοι – και νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, αλλά μόνον εφόσον αποτελούν, σύμφωνα με το Σύνταγμα, μέρος του ευρύτερου Δημοσίου Τομέα.

β) Επομένως, κατά το Σύνταγμα εκλογή του Μουφτή από ένα είδος «βάσης» δεν είναι επιτρεπτή. Οι δε περί του αντιθέτου ισχυρισμοί της Τουρκίας είναι παντελώς αυθαίρετοι – ας μην παραβλέπεται το γεγονός ότι ούτε στην ίδια την Τουρκία υπάρχει οργανωμένο καθεστώς εκλογής Μουφτή – πράγμα το οποίο σημαίνει, αυτοθρόως, ότι οι «εκλεγμένοι μουφτήδες» στην Ελληνική Θράκη δρουν παρανόμως, ήτοι εκτός των ρυθμίσεων του Ελληνικού Συντάγματος και της εκτελεστικής του νομοθεσίας, και ορθώς δεν αναγνωρίζονται από το Ελληνικό Κράτος. Επιπλέον, οι ισχυρισμοί της Τουρκίας ότι η Ελλάδα πρέπει να προβεί, ως προς τον Μουφτή, σε πλήρη διαχωρισμό μεταξύ «θρησκευτικού λειτουργού» και «ιεροδίκη», όχι μόνο συνιστούν ωμή και παράνομη επέμβαση στο εσωτερικό της Ελληνικής Έννομης Τάξης και, κατά συνέπεια, στις αρμοδιότητες του Ελληνικού Κράτους. Αλλά, επιπροσθέτως, τυχόν αποδοχή τους θα οδηγούσε σε πλήρη σύγχυση ως προς τις αρμοδιότητες του Μουφτή, η οποία θ' απέβαινε εις βάρος αυτού τούτου του κοινού αισθήματος της Μουσουλμανικής Μειονότητας στην Ελληνική Θράκη, με ό,τι αυτό θα μπορούσε να συνεπάγεται για την ειρηνική διαβίωση στο εσωτερικό της Μειονότητας. Αυτή δε η τελευταία διαπίστωση καθιστά ακόμη πιο ύποπτη την εμμονή της Τουρκίας σε τέτοιες, παντελώς αβάσιμες, αιτιάσεις, όταν μάλιστα υπό το σημερινό καθεστώς του Μουφτή η κοινωνική ζωή της Μουσουλμανικής Μειονότητας στην Ελληνική Θράκη είναι απολύτως ομαλή και αρμονική.

Β. Το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι.

Η Ελλάδα ενεργεί, πάντοτε, σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα και το Διεθνές Δίκαιο και ως προς το ζήτημα της άσκησης του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι όσων μελών της Μουσουλμανικής Μειονότητας διεκδικούν την ίδρυση σωματείων, στην βάση της λεγόμενης «συλλογικής τουρκικής εθνοτικής ταυτότητας».

Συγκεκριμένα δε, τα αρμόδια όργανα της Ελληνικής Πολιτείας αποφασίζουν με βασικό γνώμονα την Συνθήκη της Λωζάνης, πρωτίστως με βάση την προαναφερθείσα πρόβλεψη της ότι ειδικώς η Μουσουλμανική Μειονότητα της Ελληνικής Θράκης είναι αμιγώς Θρησκευτική Μειονότητα. Επιπλέον, τα όργανα της Ελληνικής Πολιτείας λαμβάνουν υπόψη – ως άλλωστε οφείλουν – εν προκειμένω και όλες τις συνταγματικώς κατοχυρωμένες ρυθμίσεις, ως προς τους όρους και τις προϋποθέσεις της εν γένει άσκησης του δικαιώματος του συνεταιρίζεσθαι, γεγονός το οποίο δεν φαίνεται να κατανοούν ορισμένα μέλη της Μουσουλμανικής Μειονότητας. Δοθέντος ότι συμπεριφέρονται ως εάν δεν γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των Ελλήνων Πολιτών εν γένει, όταν έχουν γίνει δεκτές προσφυγές τους ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου με αντικείμενο την άσκηση ουσιαστικών δικαιωμάτων, όπως είναι και το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι. Την ακρίβεια της κατά τ' ανωτέρω διαπίστωσης καταδεικνύουν, μεταξύ άλλων, και οι διατάξεις του ν. 4491/2017, καθ' ό μέτρο τροποποίησαν και τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 758 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Ειδικότερα:

α) Κατά τις διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 4491/2017: «Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 758 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προστίθενται εδάφια ως εξής: “Η αίτηση ανάκλησης ή μεταρρύθμισης του πρώτου εδαφίου επιτρέπεται, επίσης, μετά την έκδοση οριστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με την οποία κρίνεται ότι η δικαστική απόφαση που δέχθηκε ή απέρριψε την αρχική αίτηση εκδόθηκε κατά παράβαση δικαιώματος που αφορά στον δίκαιο χαρακτήρα της διαδικασίας που τηρήθηκε ή διάταξης ουσιαστικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, με την επιφύλαξη των όρων και περιορισμών που προβλέπονται στις επιμέρους διατάξεις της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου περί προστασίας της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης, της πρόληψης του εγκλήματος, της προστασίας της υγείας ή ηθικής και της προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. Στην περίπτωση αυτή η αίτηση ασκείται μέσα σε προθεσμία ενενήντα (90) ημερών, η οποία αρχίζει από την ημερομηνία που καθίσταται οριστική η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.”»

β) Και κατά την μεταβατική διάταξη του άρθρου 30 του ως άνω ν. 4491/2017: «Η διάταξη του προηγούμενου άρθρου καταλαμβάνει και τις υποθέσεις, για τις οποίες έχει εκδοθεί οριστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου πριν από τη δημοσίευση του παρόντος, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά και σύμφωνα με τους περιορισμούς της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και τις λοιπές διατάξεις της Σύμβασης αυτής, καθώς και τις διεθνείς συνθήκες. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία άσκησης

της αίτησης ανάκλησης ή μεταρρύθμισης είναι ένα (1) έτος από τη δημοσίευση του παρόντος.»

Οι κατά τ' ανωτέρω διατάξεις των άρθρων 29 και 30 του ν. 4491/2017 ικανοποιούν πλήρως και τις απαιτήσεις εκτέλεσης, στο ακέραιο, των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, οι οποίες εκδόθηκαν μετά τις προσφυγές του «Συλλόγου Μειονότητας Ν. Έβρου», του «Πολιτιστικού Συλλόγου Τούρκων Γυναικών Νομού Ροδόπης» και της «Τουρκικής Ένωσης Ξάνθης», που αφορούσαν απορρίψεις των αρμόδιων Ελληνικών αρχών αναφορικά με την σύσταση αντίστοιχων σωματειακών ενώσεων. Πρόκειται για τις αποφάσεις, κατά σειρά, ΕΔΔΑ, Bekir-Ousta κ. Ελλάδας, 11.10.2007, ΕΔΔΑ, Emin κ.ά. κ. Ελλάδας, 27.3.2008 και ΕΔΔΑ, Tourkiki Enosi Xanthis κ.ά. κ. Ελλάδας, 27.3.2008. Υπό τα δεδομένα των διατάξεων των άρθρων 29 και 30 του ν. 4491/2017, οι προμνημονευόμενες ενώσεις αποκτούν, μετά την έκδοση των προαναφερόμενων αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το δικαίωμα κατάθεσης αίτησης ανάκλησης ή μεταρρύθμισης των προηγούμενων εις βάρος τους δικαστικών αποφάσεων, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις των διατάξεων της νέας παρ. 1 του άρθρου 758 του ν. 4491/2017. Είναι φανερό, πάντα υπό το φως των προαναφερόμενων διατάξεων των άρθρων 29 και 30 του ν. 4491/2017, ότι το εν προκειμένω αρμόδιο δικαστήριο θα κρίνει τις αιτήσεις αυτές με βάση τις ακόλουθες νομοθετικές προβλέψεις:

α) Κατά πρώτο λόγο το δικαστήριο θα λάβει υπόψη του ότι οι κάθε είδους αρμόδιες Ελληνικές αρχές, κατά την εξέταση των αιτήσεων και για την σύσταση τέτοιων ενώσεων, νομιμοποιούνται αλλά και υποχρεούνται να ελέγξουν, φυσικά με ειδικώς αιτιολογημένη κρίση, αν και κατά πόσον οι αιτήσεις αυτές είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του εδ. α' της παρ. 2 του άρθρου 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατά τις οποίες: «Η άσκησης των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία, δια την εθνικήν ασφάλεια, την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων».

β) Και κατά δεύτερο λόγο το δικαστήριο υποχρεούται, κατά τις διατάξεις του άρθρου 30 του ν. 4491/2017, να κρίνει τις σχετικές αιτήσεις και υπό το φως των δεσμεύσεων, οι οποίες προκύπτουν από άλλες «Διεθνείς Συνθήκες», όπως είναι για την Ελληνική Θράκη κατ' εξοχήν η Συνθήκη της Λωζάνης.

β1) Οπωσδήποτε δε βαρύνουσα σημασία κατά την διαμόρφωση της ως άνω δικαστικής κρίσης έχουν οι προβλέψεις της Συνθήκης της Λωζάνης, κατά τις οποίες – όπως ήδη διευκρινίσθηκε – η Μουσουλμανική Μειονότητα της Ελληνικής Θράκης είναι αμιγώς «θρησκευτική» και κατ' ουδένα τρόπο «εθνική». Τούτο σημαίνει, μεταξύ άλλων, και ότι το δικαστήριο δεν έχει δικαιοδοσία να εγκρίνει την σύσταση σωματείων, τα οποία αποβλέπουν, αμέσως ή και εμμέσως, στην αναγνώριση δήθεν «τουρκικής μειονότητας» οιασδήποτε μορφής, στην Ελληνική Θράκη, αφού κάτι τέτοιο έρχεται σ' ευθεία αντίθεση με τις διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάνης.

β2) Επιπροσθέτως, η κατά τ' ανωτέρω δικαστική οπτική, αναφορικά με τον πλήρη σεβασμό της Συνθήκης της Λωζάνης ως προς τις Μειονότητες, συμβαδίζει με το γράμμα και το πνεύμα των προαναφερόμενων διατάξεων του άρθρου 11 παρ. 2 εδ. α' της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Και τούτο, αφενός διότι η αναφορά στα «αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία» περιλαμβάνει, αναμφιβόλως, τον αδιάσπαστο σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου εν συνόλω -επομένως και της Σύμβασης της Λωζάνης- δοθέντος ότι, *e contrario*, δημοκρατική κοινωνία δεν υφίσταται όπου δεν διασφαλίζεται ο πλήρης σεβασμός του Διεθνούς Δικαίου. Και, αφετέρου, διότι και μόνον η αναγνώριση «τουρκικής» – ήτοι «εθνικής» – μειονότητας, κατά προφανή παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης, είναι ικανή να οδηγήσει σε περιστολή της προστασίας «των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων», οι οποίοι, με βάση την Συνθήκη της Λωζάνης, επιδιώκουν να υπερασπισθούν την ιδιότητά τους ως μελών της αμιγώς θρησκευτικής Μουσουλμανικής Μειονότητας.

II. Η συμπεριφορά της Τουρκίας.

Στον αντίποδα της συμπεριφοράς της Ελλάδας κατά τ' ανωτέρω, η Τουρκία πολύ γρήγορα έδειξε ότι δεν είχε ειλικρινή πρόθεση εφαρμογής της Συνθήκης της Λωζάνης, ιδίως σε ό,τι αφορά την Εθνική Ελληνική Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπονήσων και των Περιχώρων. Και για την ακρίβεια, οι τάσεις αυτές της Τουρκίας έγιναν ορατές αμέσως μετά το 1930, ήτοι μετά την προσέγγιση Βενιζέλου-Ατατούρκ. Ήταν τότε που η Τουρκία άρχισε να δείχνει ότι δεν είχε τίποτα διδαχθεί από το ζοφερό παρελθόν των Γενοκτονιών των Ελλήνων του Πόντου και των Ελλήνων της Μικράς Ασίας, γεγονός το οποίο πρέπει, επιπροσθέτως, να ενισχύει και να εμπνέει διαρκώς τις προσπάθειές μας για την αναγνώρισή τους τόσο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και στο ευρύτερο πλαίσιο της Διεθνούς Κοινότητας. Όλως αντιθέτως, η Τουρκία διακατεχόμενη από την ίδια βαρβαρότητα άρχισε την επιχείρηση αφανισμού της κραταιάς τότε Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στο έδαφός της.

A. Μια ανενδοίαστη επίδειξη βαρβαρότητας.

Αυτή η πρωτοφανής επιχείρηση είχε δύο, κατά βάση, περιόδους:

Η πρώτη είναι εκείνη των φρικτών ωμοτήτων του πογκρόμ της 6ης και 7ης Σεπτεμβρίου του 1955, που κυριολεκτικώς αποδεκάτισε την Ελληνική Εθνική Μειονότητα. Φόνοι, βιασμοί και καταστροφές, οδήγησαν όσους Έλληνες απέμειναν σε υποχρεωτική έξοδο από την Τουρκία, με κύρια κατεύθυνση την Ελλάδα, την Ευρώπη, τις ΗΠΑ και τον Καναδά. Ως προς τις καταστροφές, πρέπει να μείνουν ανεξίτηλα χαραγμένες στην μνήμη και εκείνες, που αφορούν 82 Ορθόδοξους Ναούς, 4.000 καταστήματα και επιχειρήσεις και 3.000 σπίτια.

Η δεύτερη περίοδος διωγμού συνέβη μεταξύ 1963-1964, όταν απελάθηκαν, βιαίως, πάνω από 12.000 Έλληνες της Κωνσταντινούπολης. Αυτό ήταν όμως μόνο το «επιφαινόμενο», αφού προηγουμένως χιλιάδες άλλοι Έλληνες της

Τουρκίας είχαν υποχρεωθεί σ' έξοδο από την Τουρκία, λόγω αδιανόητων για στοιχειωδώς ευνομούμενη πολιτεία μέτρων δέσμευσης περιουσιακών στοιχείων, φορολογίας -που ήταν πραγματικό «χαράτσι»- δραματικών περιορισμών στην ανάληψη τραπεζικών λογαριασμών και στραγγαλισμού των κληρονομικών δικαιωμάτων.

Β. Ο αφανισμός της Ελληνικής Εθνικής Μειονότητας.

Αυτή η συμπεριφορά της Τουρκίας κατέδειξε την τάση της να «ναρκοθετήσει», ευθύς εξ αρχής, την εφαρμογή των σπουδαιότερων διατάξεων της Συνθήκης της Λωζάνης, κατ' εξοχήν δε των διατάξεων περί Μειονοτήτων, τόσο στην Κωνσταντινούπολη, στα Πριγκηπόνησα και στα Περίχωρα όσο και, ιδίως, στην Ίμβρο και στην Τένεδο.

Η πάλαι ποτέ κραταιά Ελληνική Εθνική Μειονότητα της Κωνσταντινούπολης, των Πριγκηπονήσων και των Περιχώρων έφθασε από 125.000 μέλη το 1923, ν' αριθμεί σήμερα λιγότερα από 2.000! Μέλη τα οποία, παρά τις συνεχιζόμενες αδιανόητες προκλήσεις της Τουρκίας, παραμένουν «στις επάλξεις», υποστηρίζοντας, με ακμαίο το φρόνημα, τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία, σύμφωνα με όσα τους αναγνωρίζουν το Διεθνές Δίκαιο και, ιδίως, η Συνθήκη της Λωζάνης.

Την μεγαλύτερη δε σύγχρονη πρόκληση της Τουρκίας, εν προκειμένω, σηματοδοτεί η πρωτοφανής πολιτισμική βεβήλωση της Αγίας Σοφίας και του Ιερού Ναού της Μονής της Χώρας, οι οποίες μετετράπησαν, με μια πρωτοφανή σε αυθαιρεσία κίνηση του τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, εκ νέου σε «τέμενος-τζαμί». Κίνηση, η οποία έδειξε και την πλήρη περιφρόνηση της Τουρκίας προς το Δίκαιο του ΟΗΕ – και, ειδικότερα, προς το Δίκαιο της UNESCO – αφού οδήγησε και στην ωμή παραβίαση της Σύμβασης για την Προστασία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς της UNESCO του 1972, σύμφωνα με την οποία, μεταξύ άλλων, η Αγία Σοφία και η Μονή της Χώρας είχαν ανακηρυχθεί, το 1985, μετά μάλιστα από σχετικό αίτημα της Τουρκίας, ως Μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Για εμάς, τους Έλληνες, «ο βίος και η πολιτεία» της Τουρκίας, ως προς την ευθεία και απροκάλυπτη παραβίαση του Διεθνούς Δικαίου και, κυρίως, της Συνθήκης της Λωζάνης, είναι γνωστός. Το «μήνυμα» παραβατικότητας, που αγγίζει τα όρια της βαρβαρότητας, το οποίο συνεχίζει να εκπέμπει – και μάλιστα μ' εντεινόμενο ρυθμό – η Τουρκία απευθύνεται σήμερα ιδίως προς την Διεθνή Κοινότητα και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσο είναι ακόμη καιρός, οφείλουν ν' αντιληφθούν ότι η αυθαιρεσία της Τουρκίας δεν πρέπει να γίνεται ανεκτή. Αυτό το πρόταγμα είναι ζήτημα κυριολεκτικώς υπαρξιακό για την υπεράσπιση του κύρους της Διεθνούς και της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας και για την εμπέδωση της ειρήνης στην όλη περιοχή.

Επίλογος

Στην διαδρομή των 100 και πλέον χρόνων από την ενσωμάτωσή της στον Εθνικό μας Κορμό, η Ελληνική – και Ευρωπαϊκή πλέον – Θράκη εξελίσσεται ως το πεδίο εκείνο, όπου η Τουρκία κάνει, δυστυχώς αδιαλείπτως, πραγματική «επίδειξη» της περιφρόνησής της προς το Διεθνές και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, αμφισβητώντας προκλητικώς την αλήθεια και εγείροντας, συνεχώς, νέα ζητήματα θεσμικώς και πολιτικώς αδιανόητων διεκδικήσεων.

Α. Ιδίως δε κατά την τρέχουσα περίοδο, η Ελληνική Θράκη υφίσταται, και αυτή, ορισμένες από τις συνέπειες των σχεδόν γραφικών – πλην όχι λιγότερο επικίνδυνων – «σουλτανικών» φαντασιώσεων του τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Ταυτοχρόνως όμως – και εν πολλοίς χάρη στο απaráμιλλο φρόνημα, με το οποίο όλα αυτά τα δύσκολα χρόνια αντιμετώπισαν αποτελεσματικώς την τουρκική προκλητικότητα οι κάτοικοι της Ελληνικής Θράκης, και μάλιστα ανεξαρτήτως Θρησκειύματος – η περιοχή αυτή αναδεικνύεται και σε πεδίο Εθνικής έμπνευσης, σε ό,τι αφορά την υπεράσπιση των Εθνικών μας Θεμάτων και, επέκεινα, των Εθνικών μας Δικαίων έναντι των ιταμών προκλήσεων της Τουρκίας. Βασική Εθνική Θέση μας είναι και το ότι η Συνθήκη της Λωζάνης του 1923 – και όλες οι μεταγενέστερες, κάθε μορφής, εκτελεστικές της ρυθμίσεις – δεν επιδέχονται, καθ' οιονδήποτε τρόπο, αναθεώρηση ή τροποποίηση. Άρα, το σύνολο των ρυθμίσεων της Συνθήκης της Λωζάνης αποτελούν – και θ' αποτελούν στο μέλλον – το συμπαγές θεσμικό και πολιτικό θεμέλιο των σχέσεων μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας, τόσο ως προς τα μεταξύ τους σύνορα όσο και ως προς όλα τα επιμέρους ζητήματα, τα οποία εμπίπτουν στο κανονιστικό τους πλαίσιο.

Β. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Διεθνής Κοινότητα δεν επιτρέπεται να παραμένουν απαθείς μπροστά σε αυτή την επίδειξη προκλητικότητας από την πλευρά της Τουρκίας. Άλλωστε, η προκλητικότητα αυτή δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, δοθέντος ότι προσβάλλει ευθέως τόσο το Ευρωπαϊκό όσο και το Διεθνές Δίκαιο. Κατ' εξοχήν δε η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει χρέος ν' αντιληφθεί ότι η κατά τ' ανωτέρω ωμή παραβίαση της Συνθήκης της Λωζάνης – και του Διεθνούς Δικαίου εν γένει – αφορά Έλληνες αλλά και, ταυτοχρόνως, Ευρωπαίους Πολίτες. Αν σε αυτά προστεθεί και το ότι η Τουρκία κατέχει, επί 50 σχεδόν χρόνια, το ένα τρίτο του εδάφους της Μαρτυρικής Κύπρου – ήτοι του εδάφους πλήρους Κράτους-Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης – επίσης κατά προκλητική παράβαση κάθε έννοιας του Διεθνούς Δικαίου γίνεται αυτονοήτως αντιληπτό γιατί ιδίως η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προχωρήσει αμέσως στην επιβολή αυστηρών κυρώσεων εναντίον της Τουρκίας. Μάλιστα δε επειδή, εν ονόματι της πεμπτουσίας της Διεθνούς Νομιμότητας, δεν νοείται επιλεκτική εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου, όπως – ορθώς και δικαίως – επιβάλλονται αυστηρές κυρώσεις στην Ρωσία για την εξίσου βάρβαρη εισβολή της στην Ουκρανία, το αυτό πρέπει να συμβεί με την Τουρκία για την συνολική, κατά τ' ανωτέρω, προκλητική συμπεριφορά της εις βάρος όχι μόνο της Ελλάδας και της Κύπρου αλλά, κατ' αποτέλεσμα, και εις βάρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και της Διεθνούς Κοινότητας.